

Pružanje podrške evropskim Romima je dobro za poslovanje

Autori: Jim Yong Kim i James Wolfensohn

Pomaganje Romima da izađu iz siromaštva, ne samo da je ispravno, nego i ima ekonomskog smisla za Evropu

U maju se na dan Evrope skupila impresivna grupa mladih u uredu Grupacije Svjetske banke u Bukureštu. Grupu su činili mladi stručnjaci koji žive u raznim zemaljama srednje i istočne Evrope, koji su se po završetku fakulteta zaposlili kao pravnici, informatičari, arhitekti i poduzetnici.

Dvije su im stvari zajedničke. Prvo, svi su oni prevazišli društvenu stigmu i izazove odrastanja kao jedan od procijenjenih 12 miliona Roma u Evropi, i drugo, stipendisti su Fonda za obrazovanje Roma kojeg su 2005. pokrenuli Grupacija Svjetske banke i Institut Otvoreno društvo.

Ti mladi stipendisti predstavljaju značajan kontrast uobičajno negativnom stereotipu 'cigana'. Naprotiv, oni predstavljaju viziju Evrope koja podržava talente svih građana i oni su dokaz da Romi, kad im se pruži prilika da razviju svoje talente, mogu postići izuzetne rezultate.

Iako se udarne vijesti u Evropi fokusiraju na kratkoročna ekonomska pitanja eurozone, dugoročni cilj integracije Roma se polako pojavljuje u pozadini, u velikoj mjeri zaboravljen, ali ipak jedan od najvećih izazova Evrope.

Romi su jedan od najsiromašnijih, ali i najbrže rastućih naroda u Evropi. Tri od četiri Roma žive u siromaštvu, jedan od tri barem jednom mjesečno ide na spavanje gladan, a gotovo polovina živi u izdvojenim naseljima.

Ulazak u partnerstvo sa Evropskim Romima kako bi im se omogućio izlazak iz siromaštva, ne samo što je ispravno – nego je i pametan ekonomski potez za Evropu. Radna snaga u srednjoj i istočnoj Evropi se rapidno smanjuje, dok romska populacija raste. Očekuje se da u Bugarskoj do 2020. Romi čine 23% novih radnika na tržištu rada. Prema tome, veliki dio buduće konkurentnosti zemalja u regiji bi mogao zavistiti od toga koliko brzo budu integrisali Rome.

Realnost nije ohrabrujuća. Samo polovina Roma i četvrtina Romkinja u Evropi ima posao.

Evropa treba sve-evropski fokus na integraciju Roma. Da bi Romi jednako kao i drugi narodi imali koristi od prosperiteta Evrope, treba im pružiti prilike, obuku i prihvatiti ih, što treba početi još od predškolskog uzrasta. Omogućavanje većem broju romske djece da pohađaju predškolsko obrazovanje i osnovu školu, osiguralo bi im vještine potrebne za potpuno učešće na tržištu rada. S više romske djece u školama i na fakultetima, svi postižu uspjeh: u zemljama će se poboljšati radna snaga, što privlači biznise, koji otvaraju radna mjesta. To je pametna investicija.

Ima znakova nade za Rome. Svjetska banka se 2005. pridružila Institutu Otvoreno društvo Georga Sorosa, Švicarskoj agenciji za razvoj i saradnju i vladama zemalja iz srednje i istočne Evrope u pokretanju inicijative 'Decenija inkluzije Roma', čiji je cilj isticanje potrebe za integracijom Roma. I kreatori politike u Evropi su inkluziju Roma postavili kao prioritet, što se vidi i u EU okviru za 'nacionalne strategije integracije Roma do 2020.'

U međuvremenu, Grupacija Svjetke banke radi s Evropskom komisijom i državama EU iz srednje i istočne Evrope na pružanju podrške Romima. Radimo i s Bugarskom i Rumunijom na obrazovanju Roma u ranom djetinjstvu, poboljšanju lokalnih škola u Srbiji, poboljšanju obrazovnih ishoda u BJR Makedoniji, kao i na upisu imovine u zemljišne knjige u Rumuniji.

Može se učiniti još mnogo više. Stoljetne predrasude se moraju prevazići dosljednim vođstvom. Prvo, zemlje srednje i istočne Evrope imaju istorijsku priliku da iskoriste naredni sedmogodišnji budžet EU za manje razvijene članice EU, da unaprijede integraciju Roma. Sredstva su tu – treba ih samo iskoristiti. Drugo, mladi obrazovani Romi se trebaju udružiti sa starijim vođama kako bi došlo do promjena.

Saslušali smo destine potencijalnih mladih vođa u maju u Bukureštu. Međutim, trebamo pružiti podršku za mnogo više mladih Roma. To nije samo ispravno stvar prema romskoj zajednici – već je i pametan ekonomski potez za budućnost Evrope.

Jim Yong Kim je predsjednik Grupacije Svjetske banke, a James Wolfensohn je bio njen predsjednik od 1995. do 2005. Wolfensohn je trenutno predsjedavajući Wolfensohn & Company, LLC.